

Yıl: 2, Sayı: 5, Aralık 2015, s. 85-94

Neslihan ÖZGENÇ¹

AVRUPA SANATI'NDA DİN VE SANAT İLİŞKİSİ VE SANATSAL İFADE ARACI OLARAK FRANCİS ASSİSİ

Özet

Tarih öncesinde büyü ayinlerinin tinsel ritüelleriyle başlayan inancın görünür kılınma çabası, dinlerle birlikte ruhani bir ihtiyaca dönüşmüştür. Dolayısıyla dinlerin toplum üzerindeki etkisini arttırmak adına tanrılar sanat aracılığıyla görünür gerçekliğine kavuşmuştur. Yaratmanın yaratma eyleminin dünyevi temsilcileri olarak da sanatçılar, dini konuları sanat yapma aracı olarak kullanmıştır. Avrupa Sanat'ının geleneğini oluşturan bu ilişki biçimi, dinin toplum üzerindeki etkisine paralel bir gelişim göstermiştir. Kronolojik olarak Avrupa Sanatı incelendiğinde bu değişim açıkça görülebilmektedir.

Bu makalenin amacı; din ve sanat ilişkisini çok yönlü açıdan incelemek ve Aziz Francis Assisi'nin sanata konu olması üzerinden "On The Road" sergisini inceleyip, sanat adına farklı bakış açıları getirebilecek sorular üretebilmektir.

Anahtar kelimeler: Din, Sanat, inanç, gelenek, Franciss Assisi

A SUBJECT of ARTISTIC REPRESENTATION: SAINT FRANCIS of ASSISI AND THE RELATIONSHIP of EUROPEAN ART AND RELIGION

Abstract

The struggle to make faith visible had been present, since ceremonies of magic during pre-historic times. This struggle has turned into a spiritual necessity along with religion. Therefore, in order to increase the influence of religion on society, "the gods" achieved a visible reality through art. The artists as the worldly representatives of the Creator's act of creation have utilized the religious content, as tools to make art. This tradition of relationship, which laid the foundations of European art, has shown a parallel development along with the effect of religion on

¹ Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü ABD.,nozgenc@sakarya.edu.tr

society. This change is clearly visible when European art is chronologically analyzed.

The objective of this article is to analyze the relationship between religion and art, through multiple angles and to explore the exhibition “On The Road” by taking into account, St. Francis Assisi becoming a theme of art; thus to generate questions that will yield to different perspectives.

Keywords: Religion, Art, Faith, Tradition, Franciss Assisi

GİRİŞ

“Tarih boyunca insanları yönetmiş olanlar, resim ve heykelleri halka vermek istedikleri duyguları yoğunlaştırmak için kullanmışlardır”

Chevalier Jaucourt

Din ve sanat, insanın varlığına yönelik arayışları olan iki ayrı olgu olmasına rağmen, aralarında köklü bir ilişki vardır. Bu ilişki tarih öncesinde insanın bir şeylere inanmaya ihtiyaç duyduğu andan itibaren başlamıştır. Bilinmezlere anlamlar yükleyerek, kendine kutsal güçler yaratan insan, kutsamak ve kutsanmak adına inandığı değerleri görünür kılmak istemiştir. Dolayısıyla tanrılara bir form arama gereksinimi ile başlayan din ve sanat arasındaki ilişki, nihayetinde tanrılar nesnel gerçekliğine kavuşturmuştur. Zamana ve kültüre bağlı olarak kendi sistemini geliştiren din ve sanat arasındaki bu ilişki, iki yönlü bir işleyişe sahip olmuştur. Dinin; sanatı aracı kılarak, dini öğeleri öne çıkarma isteği ve sanatın; dini aracı kılarak yaratma isteği. Tarih boyunca birbiriyle bağıntılı gelişme gösteren bu simbiyotik ilişki, her iki açıdan da değer kazandığında kendi varlıklarını yükselişe geçirmişlerdir. Din aracılığıyla ortaya çıkan sanat eserleri, aynı zamanda sanat olmanın ayrıcalığının dışında, dini anlamda da kutsallık kazanmıştır. Tanrılara adanan mabetler, heykeller ve resimler gibi dini sanat eserleri bu yükselişin göstergeleridir (Leuba, 1917).

Mitolojik dünyanın miras bıraktığı ve sonrasında da sanat için bir geleneğe dönüşen din ve sanat ilişkisi, tanrılar ve onların var ettiği değerleri kutsamak adına birlikteliklerini yüzyıllardır devam ettirmiştir. Dolayısıyla bu ilişki her ne biçimde olursa olsun, birbirini var etme açısından kendine sürekli yeni olanaklar hazırlamıştır. İkona kırıcı dönemlerde sanata getirilen sınırlamalara rağmen, Tanrı kavramının ve inancın görünürlüğüne duyulan ihtiyaç aslında hiç değişmemiştir. Bu dönemlerde dini mimari yapılar ve süslemeler ile tanrının varlığını gösterme çabası kısıtlı da olsa sürdürebilmiştir. Yahudi ve İslam dinlerinde de, tasvir yasağına karşı geliştirilen figür soyutlamaları, geometriye dayalı estetik, yazının sanata dönüşmesi gibi birçok sanat yapma biçimi, dinin sanat ile ilişkisine örnek olarak gösterilebilir.

Hristiyanlık dininin, İslam ve Yahudi dininden farklı olarak tasvire dayalı sanatı talep etmesinin en büyük nedenlerinden biri, “Mesih’in bedeni Hristiyanlık mesajının merkezindedir ve Hristiyanlık, Tanrı’nın insan şekline bürünerek tarihe geçen tek dindir: Vücut bulmuş Tanrı’nın dinidir.” (Corbin vd. 2008:19). yaklaşımından ileri gelir. “Tanrı’nın bedeni olarak evren modelinde, önemli motifler “beden oldu” ve “aramızda yaşadı”dır. Can alıcı nokta, tanrının vücut bulduğuna ve örnek oluşturabilecek biçimde bizden biri, bir insan olarak vücut bulduğuna inanç ifadesidir. Tanrı’nın varlığının soyut ve fiziksel olarak elde edilebilirliği (“beden oldu”) hem de kendimize, bir insana benzerliğidir (“aramızda yaşadı”)” (Runzo ve

Martin 2002: 426). Dolayısıyla, soyut bir kavramdan somut bir kavrama geçişi, kendi inanç sisteminin bir parçasına dönüştüren Hristiyanlık dini, tasvire bağımlı bir sanatı gerekli kılmıştır.

Bu açıdan incelendiğinde, Avrupa Sanatının, kilisenin sanat ile kurduğu ilişki üzerine gelişim gösterdiği söylenebilir. Hristiyanlığın resmi din olarak kabulünden sonra Pagan dinlerinin etkilerinin zamanla ortadan kalkmasıyla birlikte, inanç sisteminde yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Pagan inancının renkli dünyasından farklı olarak, her fırsatta İsa'nın yaşamını ve çilesini gözler önüne sermek isteyen Kilise, Hristiyanlık dinini anlatmak ve yaymak adına en başından beri sanat ile ilişki içinde olma gereği duymuş ve sanatı da ibadetin bir parçası haline getirmiştir. Bu şekilde, sanatsal imgelerin kendisi de mucizeler atfedilen araçlara dönüşerek kült nesnesi olarak kendine yeni misyonlar edinmiştir. Kiliseler de elde ettiği sihirli gösteriş sayesinde toplumda üstünlük sağlayıcı bir güç edinmiştir. (Burke 2003: 53)

Ancak, sanat adına Avrupa'nın her bölgesinde aynı düzeyde ve aynı bakış açısıyla bir süreç işlememiştir. 16. Yüzyılla birlikte Hristiyanlık için din ve sanat ilişkisi farklı yönde gelişim göstermeye başlamıştır. Daha doğrusu, Katolik kiliselerinin sanata duyduğu ihtiyaç; Sanatın kült nesnesi olarak tapınmaya aracılık etmesi gibi Katolik inancın birçok yapısına karşı tavır geliştiren Protestanlığa karşı gösterdiği bir tutuma dönüşmüştür. Protestan kiliselerin tasvire getirdiği sınırlamaların aksine, Katolik kiliseleri, sanatın gösterişi sayesinde inanlarını daha fazla etkileyebileceklerini düşünmüşlerdir ve bunu bir güç göstergesi olarak Protestanlığa karşı kullanmışlardır.

Tasvir sonuç olarak dindeki çatışmalarla birlikte yürür, ayrıca onları besler de; çünkü apaçık telkin gücüne sahiptir, Karşı-Reform'la birlikte kitlelerin kilisede tutulması, yeniden fethedilmedi için vazgeçilmez bir silah haline gelmiştir. İbadet mekânında, cemaatin hep gözünün önünde duran tasvirler, bu aşamada kâğıtlara basılarak köylülerin mütevazı evlerine de girer. Tasvir, beden in akılda ne şekilde canlandırılacağını anlamak için esas olduğundan, burada ona hak ettiği yer verilecek, metinlerle tasvirler arasında sürekli geçişler olacaktır” (Corbin, vd. 2008: 19).

Sonucunda; Katolik Kiliselerin duvarlarını kaplayan ve sözlerin yerine geçen resimler, Protestanlığın metine dayalı ibadet anlayışıyla bir yarışa hatta bir savaşa girmiştir.

Şiddet ve baskının haricinde, hâkimiyet ve gücü göstermenin bir diğer yolu olarak sanatın kullanılması ise, din ve sanat arasındaki ilişkinin kaçınılmaz gerçeğidir. Sanatın da bu denli ayrıcalıklı bir yere sahip olmasının da nedeni buradan gelmektedir. Ona sahip olanların ve de ona yön verenlerin elindeki güçten kaynaklanmıştır. Ortaçağ ve sonrasında kilisenin toplum üzerindeki etkisi, sahip olduğu gücü ve zenginliği, sanata yapmış olduğu yatırımlar gözler önüne serildiğinde açıkça görülmektedir. Ayrıca kilisenin otoritesine bağlılıklarını göstermek amacıyla dini konulu resimler sipariş veren aristokrasi ve burjuva da tarih boyunca bu güç gösterisinde paylarını almışlardır.

Din ve sanat ilişkisine sanatın gelişimi açısından bakıldığında ise, sanatçı her ne kadar inanca ya da Kutsal kitaplara ve beklentilere bağlı kalsa da, dini konular sanatçının kendi yaratıcı özgür dünyasında anlam bularak, biçime kavuşmuştur. Sanat da bu şekilde yaratana dair olanı yeniden yaratarak, kendini sürekli var etmiştir ve dini konuları sanatsal ifade aracı olarak kullanmayı, Avrupa sanatı geleneğine dönüştürmüştür.

Çarmıhta İsa, acılar içindeki Meryem, şeytanlar, melekler ve azizler gibi Hristiyanlık simgeleri, Avrupa Sanatında yüzyıllar boyu defalarca betimlenmiştir. Bu şekilde sanat aracılığıyla tanrı ve insan arasında görsel bir dil yaratılmak istenmiştir. Kilise duvarlarını kaplayan resimler, meydanlarda yükselen heykeller ve mimari yapılar, dinin toplum üzerinde oluşturduğu ruhani etkinin yanı sıra, dinin yarattığı toplumsal belleğin iz düşümleri olmuşlardır. Ancak kilisenin yarattığı toplum üzerindeki baskıcı ruhani etki, Onaltıncı yüzyılla birlikte burjuvazinin yükselişe geçmesiyle azalmaya başlamıştır. Dolayısıyla kendine yeni hamiler bulan sanatçılar, din dışı konulu eserler üretme olanağı bulmuşlardır.

Sanat adına Din ve Sanat arasındaki ilişkisine alternatif, yeni alanların açılmaya başlamasıyla süregelen oluşumlar, Ondokuzuncu yüzyılda Romantizm ile birlikte sanatçıların varolmaya yönelik özgür dünyalarını konu edinen eserler üretebilmelerinin zeminini hazırlamıştır.

Sonrasında hızla değişen toplumsal olaylar ve bilim dünyasında yaşanan gelişmelerin de etkisi altında kalan sanatçılar, modernizm ile birlikte kendilerine farklı özgürlük alanları yaratmaya başlamış ve dini konulardan uzaklaşmışlardır.

Modernizm ile başlayan dini yok sayma çabaları, sonrasında çağdaş sanatın din kavramına yönelik negatif yaklaşımları dikkat çekmeye başlamıştır. Kilisenin sanat aracılığıyla kurduğu geleneksel ilişkide kopuşun vardığı nokta da, sanat adına dini eleştirme ve sorgulamaya kadar ulaşmıştır.

Maurizio Cattelan, *La Nona Ora* (The Ninth Hour), 1999
<http://www.klerkxiam.com/blog/2015/10/8/maurizio-cattelan-swallow-after-listening>

Bilindiği üzere Sanayi Devrimiyle birlikte toplum üzerinde etkisi azalan Kilisenin yerini kapitalizm almıştır. Sanat da oluşturulan kapitalist piyasalar üzerinden yeniden yönlendirilmeye ve bu doğrultuda biçimlenmeye başlamıştır. Yaratılan sanat piyasasından alınan paylar, parasal kazançlarının yanı sıra, tıpkı bir dönemin kilisesi gibi birçok kapitalist yapılanmanın kendilerine sanat aracılığıyla güç ve prestij elde etmelerine olanak tanımıştır. Yaklaşık son iki yüzyıl boyunca sanat aracılığıyla elde edilen Finansal kazanç, güç ve prestijin dışında kalan kilise, günümüzde çağdaş sanatın normlarını kullanarak tekrardan sanat ile ilişkisini kurma çabalarına girişmiştir.

Bu bağlamda, Vatikan'ın dini sanatı yeniden tekrar canlandırmak istemelerine dair 2008 yılında yapmış olduğu basın açıklamasından sonra (Harris, 2008), çağdaş sanatın içine dini konuları dâhil etmek gibi bir talep yarattığı ve bunun son yıllarda Avrupa sanatı için popüler bir eğilime dönüştüğü gözlenmektedir. Nihayetinde 2013 Venedik Bienalle'de Vatikan adına ayrılan pavyonda Holy See'nin çalışmaları yer almıştır (Higgins, 2013). Katolik kilisenin sanat aracılığıyla yeniden güç kazanmak istemelerinin açıkça ilanıya başlayan bu eğilim, ardı sıra kiliselerde açılacak sergilerle devam etmiştir.

Bu gelişmeler üzerine, sanat dünyasında da sıkça tartışma konusu yaratan çağdaş sanat ve din ilişkisi, sanatın ve sanatçının özgürlüğüne dair sorunları tekrar gündem konusu yapmıştır. Burada üzerinde durulması gereken diğer bir bakış açısı da, çağdaş sanatın problemi haline dönüşen ve tartışılan, din ve sanat ilişkisi mi yoksa sanat ve din birlikteliği midir? (Schumacher, 2011)

Tüm bu tartışmalara takiben dini konular, çağdaş sanatın din kavramına karşı yapmış olduğu yıkıcı eleştirilerine rağmen, alternatif olarak Hristiyanlık dinini çağdaş sanatın normlarına büründürerek, birçok mekânda sanatsal etkinlikler düzenleyerek tekrardan din ve sanat ilişkisini canlandırmaya başlamışlardır.

Konuyla bağlantılı olarak, 1 Haziran-30 Kasım 2014 tarihinde İspanya'nın Santiago de Compostela şehrinde Assisi'li Francis anısına açılan 'On The Road'² sergisine de din ile sanat ilişkisini yeniden canlandırma çabası olarak bakılabilir. Bu sergi aracılığıyla Avrupa sanatı için yüzyıllardır süren gelenek devam etmiştir ve Assisi'li Francis sanatsal ifade aracı olarak bu kez de çağdaş sanatın içinde yer almıştır, denilebilir bir yaklaşımdır.

Geçmişe dönülüp Aziz Assisi'nin yaşamına ve sanata yansımalarına bakıldığında, azizin ölümüyle birlikte Hristiyanlık için ikona dönüştüğü ve çağlar boyunca da popülerliğini sürdürdüğü görülmektedir.

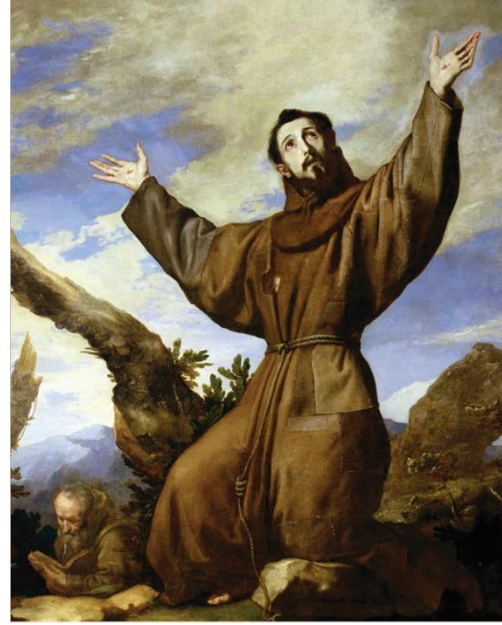
Yaşadığı süre içinde de bir üne sahip aziz, 1182-1226 yılında İtalya'da yaşamış ve ölümünden iki yıl sonra papalık tarafından aziz ilan edilip, ilk olarak adına Assisi kasabasında bir bazilika yaptırılmıştır. Bazilikanın duvarları Francis'in yaşamına ve onun mucizelerine dair betimlemelerin yer aldığı, büyük çoğunluğunun Giotto tarafından resmedilen freskolarla kaplanmıştır. Sonrasında azizin ünü tüm Avrupa'ya yayılarak sanatsal ifade aracı olarak, Albrecht Altdorfer, Giovanni Bellini, Boticelli, Raphael, Caravaggio, Cimabue, Benozzo Gozzoli, El Greco, Georges de La Tour, Simone Cartarini, Bartolomé Esteban Murillo,

²Sergi incelemesi, araştırmacı tarafından Ekim-Kasım 2014 tarihinde yerinde yapılmıştır ve konu ile ilgili fotoğraflar araştırmacıya aittir.

Francisco de Zurbarán, gibi Avrupa sanatına önemli bir yere sahip sanatçıların resimlerine konu olmuştur. Genellikle, dünyevi zenginlikten arınmış cübbesi ve belindeki yoksulluk-iffet ve itaati temsil eden üç kez düğümlenmiş kuşağı ile betimlenir (Corbin vd. 2008). Francis, bazı eserlerde ise anakronik bir mekân içinde İsa ve Meryem ile birlikte resmedilmiştir. Bu da Aziz'i inanç dünyasında zamansızlaştırmıştır. (Resim 1-2)

Resim 1. Simone Cantarini (1612-1648)

Resim 2. Jusepe de Ribera, 1639

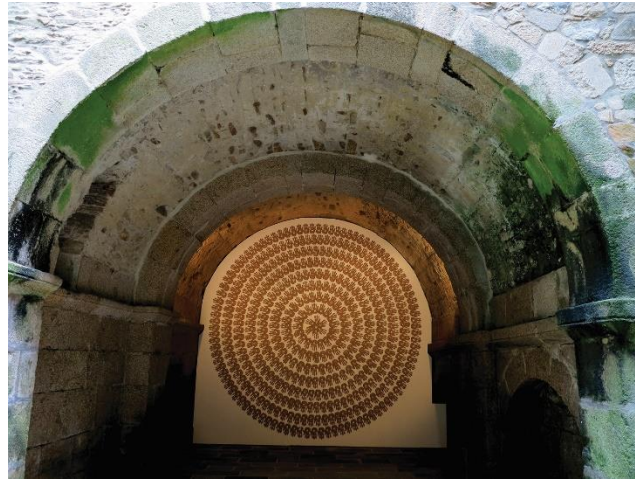
Onu tüm Avrupa sanatında bu denli popüler yapan ise, yaşamı boyunca insan haklarına dair savunduğu fikirleridir. Hayvan ve doğa koruyucu azizi olarak kabul edilen Francis'in fikirleri, Rönesans Felsefesinin oluşumunda önemli bir etkiye sahiptir. Yaşamı boyunca karamsar ve içe dönük bir din anlayışına hâkim kilisenin karşısında yer alan Francis, sevgi ve iyimserliği yaymıştır. Kısacası sahip çıkılan fikirlerinin dışında Stigmata gibi birçok efsanelerinin de olduğuna inanılan Assisi'li Francis'nin yaşamı, 13 yüzyıldan bugüne "On The Road" sergisiyle birlikte sanatçılara sanatın her alanında ilham kaynağı olmaya devam etmiştir.

Bu bağlamda, 'On The Road' sergisi Galiçya hükümeti tarafından Francis'in Santiago'ya yürüyerek gelişinin 800. Yılıni kutlamak adına sipariş edilen bir sergidir. Son kırk yılda çağdaş sanatın öne çıkan koleksiyonerlerinden derlenen, aralarında John Cage, Nam Jun Paik ve Joseph Beuys'un bulunduğu değişik kökenli 35 sanatçının işlerinden oluşan eserler, bu sergi için bir araya getirilmiştir. Birçok resmi ve özel koleksiyonlardan derlenen eserlerden oluşan bu sergide aynı zamanda, Francis Alys, Jorge Barbi, Hristiyan Boltanski'nin, Tacita Dean, Jimmie Durham, Guillermo Faivovich & Nicolás Goldberg, Richard Long, Perejaume ya Lawrence Weiner gibi sanatçıların, bu sergi için özellikle üretilmiş spesifik eserleri yer almıştır. (Resim3)

Resim 3. 'On The Road' Sergisi', Santiago de Compostela, Ekim 2014(Mario Merz, "İsimsiz", Taş Formu Granderio, Toprak ve Neon Tüpler)

Sergi, yer ve mekân seçimi konusunda, konu bütünlüğü açısından bir uyum içermektedir. Eserler, mekânla ilişki kurularak, şehrin tarihi bölgesindeki dini mimarilere, şehir mezarlığına ve park alanlarına dağıtılmıştır. Dolayısıyla anlam estetiğinin zaman ve mekân kavramlarıyla kurduğu ilişki, izleyici kitlesinin büyük çoğunluğunun Santiago'yu hacı olmak maksadıyla ziyaret eden Hristiyanlar olduğu düşünülürse, bu sergi için kaçınılmaz mistik sonucu yaratmıştır. Kısacası, Assisi'li Francis'in Giotto'nun freskolarıyla başlayan sanat serüveni, günümüz sanatında küratöryel bakış açısıyla devam ederken, Assisi'li Francis, çağdaş sanatın normlarına göre hazırlanan sergide, anlam bütünlüğünde estetik açıdan yeni bir değer kazanmıştır. (Resim4-5)

Resim. 4. 'On The Road' Sergisi, Santiago de Compostela, Ekim 2014 (Richard Long "Camino Hands")

**Resim. 5.'On The Road' Sergisi, Santiago de Compostela, Ekim 2014 (Roni Horn
“İsimsiz”)**

Diğer yönden bakıldığında, Gloria Moure'nin küratörlüğünü yaptığı “On The Road” sergisini sipariş veren Galiçya Hükümeti, bir dönemin kiliselerinin yaptığı işlevi üstlenerek Aziz Assisi’li Francis aracılığıyla din ve sanat ilişkisini kuvvetlendirmiş ve dinin sanattan beklentisine yeniden karşılık vermiştir. Bu yaklaşımla gösterilmeye çalışılan, sanat, hangi norma bürünsün, geleneğinde olan din ve sanat ilişkisinin, gücü azalsa bile hiçbir zaman yok olmayacağı yönündedir. Her ne kadar modernizmle birlikte sanat kendi özgürlüğünü ilan etmiş ve çağdaş sanatla birlikte ‘dini’, eleştiri noktasına getirmiş olsa bile, sanatın genetiğinde bulunan bu ilişki, eksikliği hissedildiğinde ya da politik etkiler gereğince, tekrar sanatın gündemine oturmaktadır.

SONUÇ

Hristiyanlığın sanat ile ilişkisinin, sanat açısından kronolojik gelişimi gözler önüne serildiğinde, dinin toplum üzerindeki etkisinin istatistiksel şeması çıkartılabilir. Ortaçağın baskıcı yapısına karşılık gelen ikonlardaki hiyerarşik perspektif, Rönesans’la birlikte reforma giden kiliselerin dünyevileşen sanat anlayışı, barok dönemde kilisenin gücüne ortak olabilecek burjuva sınıfının ortaya çıkmasıyla birlikte sanattaki değişim ve çeşitlenme, 19. Yüzyılla birlikte kiliselerin toplumdaki zayıflayan etkilerinin göstergesi olarak, romantik sanatçıların tinselliği kendi iç dünyalarındaki bir yolculuk olarak tanımlamaya başlaması ve nihayetinde sanayi devrimiyle birlikte dini inancın yerini dolduran tüketim kültürü ve özgürlüğünü ilan eden modern sanat.

Kısacası, dinin toplum üzerindeki baskıcı ve hükmedici gücüne ayna tutan dini sanat, kiliselerin toplumdaki etkisine paralel bir gelişme göstermiştir. Kilisenin azalan gücüyle birlikte oluşan yeni yaşam modelleri de sanatın din dışı konularda varlık göstermesine aracılık etmiştir. Din ve sanat arasındaki bu kopuş, modernizm sonrasında ‘dini yapı’yı, sanatın karşısına alabilecek ve eleştiri konusu haline getirebilecek bir noktaya taşımıştır. Sanat da yeni hamileri sayesinde dine karşı kendi dokunulmazlığını ilan etmiştir. Fakat sanat ve din arasındaki tüm bu kopuşa rağmen, kilisenin sanattan beklentileri devam etmiş ve aralarında son dönemlerde yeni bir flört başlamıştır.

Vatikan'ın dini sanatı yeniden tekrar canlandırmak istemelerine dair talepleri karşılık bularak, bugün Avrupa kentlerinde birçok kilise ve dini mekanlarda çağdaş sergiler düzenlenmeye başlanmış, sanatta bu bağlamda ilişkisel estetiğin normlarıyla kendi içinde anlam bütünlüğü yakalayarak, kilisenin sanattan elde edilecek güç ve prestijini tekrardan elde etme çabalarını karşılıksız bırakmamıştır.

Bu gelişmeler üzerine, sanat dünyasında da sıkça tartışma konusu yaratan çağdaş sanat ve din ilişkisi, sanatın ve sanatçının özgürlüğüne dair sorunları tekrar gündem konusu yapmıştır. Burada üzerinde durulması gereken diğer bir bakış açısı da, çağdaş sanatın problemi haline dönüşen ve tartışılan, din ve sanat ilişkisi mi yoksa sanat ve din birlikteliği midir? (Schumacher, 2011)

Gerçek olan şu ki, ortaçağın yaptırımlarıyla şekillenebilecek bir sanat dünyası, Yirmi birinci yüzyıl için olası bir durum değildir. Çünkü sanat kendi iç dinamiğini artık kapital sistemin ekonomi piyasasından aldığı güç ile belirlemektedir ve bölgesel sermayeler tarafından yönlendirilen sanat aracılığıyla da, toplum üzerinde yaptırımlar uygulanmaktadır (Cauquelin, 2005). Dolayısıyla, cazip bir yatırım ve yatırım aracına dönüşen sanat, yine bir güç temsili olarak tarihte yerini korumaktadır. Bu sebeple de Katolik kilisesi de toplum üzerinde azalan gücünü, sadece sanatı yönlendirerek değil, sanat ile elde edilen yeni güçlere de ortak olarak gidermeye çalışmaktadır.

Tarih boyunca sanatın görünen ve görünmeyen yüzünün işaret ettiği birbirine zıt gerçekler, sanatın kendi varoluşsal problemleri olmuştur. Arz-talep ile şekle bürünen sanatın ilişkili olduğu her yapı, sanata sağladığı maddi destek ile onu kendine bağımlı kıldığını ve bir amaca hizmet ettirmeyi düşünse de, aslında sanatın kendince bulacağı yol, içten içe onu eleştirmek ya da onu içselleştirerek sanata dönüştürmek olacaktır. Aksi bir durumda gerekçeler ortadan kalktığında, sanattan alınabilecek estetik haz duygusu da sonlanırdı. Bugün müzeleri dolduran din adına yapılmış birçok eser, mistik anlamından uzak bir hisle izlenip, ondan estetik haz alınabiliyorsa, zamandan geriye kalanın sadece “sanat” olmasından kaynaklandığındandır.

Sonuç olarak, sanat, zamana karşı kendini, her ne biçimde ve maksatla olursa olsun sürekli var edebilmiştir. Sanatın var olmasına aracılık eden dış etkenler ise zamana yenik düşerek anlamlarını ve de güçlerini yitirmişlerdir. Yaşanan tüm tarihsel süreçler değerlendirildiğinde, zamanda kalıcı olana bakıp, aslında dinin sanata mı, sanatın dine mi hizmet ettiği sorusunu tekrar sormak gerekir. İyi niyetli yaklaşımla da bu sorunun cevabı; sanat adına olumlanabilir.

KAYNAKLAR

- BURKE, Peter (2003). Afişten Heykele Minyatürden Fotoğrafa Tarihin Görgü Tanıkları, çeviren: Zeynep Yelçe, İstanbul: Kedi Kitap Yayınevi.
- CAUQUELİN, Anne (2005). Çağdaş Sanat, çeviren: Özlem Avcı, Ankara: Dost kitabevi.
- CORBİN, Alain- Courtine, J.-Jacques-Vigarello, Georges (2008). Bedenin Tarihi I. Cilt, çeviren: Saadet Özen, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- RUNZO J.-Martin N.M. (2002). Dünya Dinlerinde Hayatın Anlamı, çeviren: Gamze Varım, İstanbul: Say Yayınları.
- <http://www.artnews.com/2008/10/01/the-church-gives-contemporary-art-its-blessing/>
(09.01.2015)
- HARRİS, Judith (2008). “The Church Gives Contemporary Art Its Blessing”, Artnews
<http://www.theguardian.com/artanddesign/2013/may/31/vatican-first-entry-venice-biennale>
(09.01.2015)
- HİGGİNS, Charlotte (2013). “Vatican Goes Back To The Beginning For First Entry At Venice Biennale” , The Guardian
http://www.jstor.org/stable/2377148?seq=1#page_scan_tab_contents (09.01.2015)
- LEUBA, James H (1917). “Art and Religion”, International Journal of Ethics, yayıncı: The University of Chicago Press sayı: . 27, No. 4 (Jul., 1917), pp. 512-519
<http://www.transpositions.co.uk/2011/05/contemporary-art-in-british-churches-a-review/>
(07.01.2015)
- SCHUMACHER, Sara (2011). “Contemporary Art in British Churches: A Review” , Transpositions

GÖRSEL KAYNAKLAR

Resim 1. Simone Cantarini

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Simone_Cantarini_-_Virgin_and_Child_with_St_Francis_of_Assisi_-_WGA4042.jpg

Resim 2. Jusepe Ribera, 1639.

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fb/Saint_Francis_of_Assisi_by_Jusepe_de_Ribera.jpg

Resim 3. Ürün, Özgenç (2014). Ekim-Kasım 2014 tarihleri arasında açılan ‘On The Road’ sergisi için yapılan araştırma, Santiago de Compostela: Ekim-Kasım.

Resim 4. Ürün, Özgenç (2014). Ekim-Kasım 2014 tarihleri arasında açılan ‘On The Road’ sergisi için yapılan araştırma, Santiago de Compostela: Ekim-Kasım Resim 5.

Resim 5. Ürün, Özgenç (2014). Ekim-Kasım 2014 tarihleri arasında açılan ‘On The Road’ sergisi için yapılan araştırma, Santiago de Compostela: Ekim-Kasım.